

Lietuvos ūkinių gyvūnų
genetinių išteklių išsaugojimo programos
5 priedas

Veislių, įtrauktų į Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programą,
apibūdinimai

2025-01-08
data

Veislės pavadinimas: **Lietuvos vietiniai baltnugariai galvijai**

Rūšies pavadinimas: galvijai

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Lietuvos vietiniai baltnugariai galvijai		
Kiti veislės pavadinimai	-		
Vieta	Lietuva		
Asociacija	Pabraukti: <u>Įkurta</u> / Neįkurta		Įkūrimo metai: 2010
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Lietuvos baltnugarių galvijų veislė yra žinoma nuo neatmenamų laikų, o pirmoje XX a. pusėje baltnugariai galvijai sudarė 10% visų galvijų. Ilgą laiką Lietuvos baltnugariai galvijai buvo gerinami įvairių juodmargių bei žalmargių veislių buliais, tačiau iki šių dienų jie išlaikė būdingą spalvą bei savybes. Daugiausia jų išliko pas privačius laikytojus, kurie dažnai karves poruodavo su savais buliais. LSMU Praktinio mokymo ir bandymų centre bei Gyvulininkystės institute (Baisogala) buvo suformuotos baltnugarių galvijų reliktinės–genofondinės bandos, kuriose gyvuliai veisti grynuoju veisimu. 1994 m. pradėta baltnugarių karvių identifikacija ir registracija, vykdoma jų produktyvumo kontrolė bei atrenkami tipingesni baltnugariai buliai. 2001 m. buvo parengtas LSMU Gyvulininkystės instituto galvijų bandos veisimo planas, čia suformuotas selekcinis branduolys yra aktyvus iki šiol.		
Populiacijos dydis	Metai: 2024 (12 31)		Gyvūnų skaičius: 1630 (VB KK - 596, kitose KK - 466)
Efektvios populiacijos dydis <i>Ne</i>	122/23 (efektyvumo rodiklis atsižvelgiant į visus panaudotus bulius/efektyvumo rodiklis skaičiuojant tik baltnugarius bulius)		
Reprodukcinų gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai	3	
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai	7	
	Veislinės patelės	780	
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	36		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	~ 136	121–131
	Gyvasis svoris (kg)	950–1000	400–550
Laikytojų skaičius	302 (nuo 2021 m. skaičiuojama pagal kilmės knygoje esančių gyvūnų savininkus; anksčiau buvo skaičiuojama pagal kontroliuojamų karvių savininkus).		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Pienas. Vidutiniškai yra primelžiama 5550 kg 4,32% riebumo ir 3,35 % baltymingumo pieno (karvių, įrašytų į pagrindinį kilmės knygos skyrių, duomenys).		
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai,	Pagal spalvą baltnugariai galvijai gali būti suskirstyti į du tipus: pirmajam tipui yra būdingi visiškai juodi šonai, balta nugara ir apatinė		

produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	juosmens dalis, balta “žvaigždė“ kaktoje; antrajam tipui būdingi smulkiomis juodomis dėmėmis išmarginti šonai, balta nugara ir balta apatinė juosmens dalis. Dabar Lietuvoje daugiausia pasitaiko baltnugarių su juodo pigmento šonais, bet yra ir baltnugarių su rudo pigmento šonais. Baltnugarių galvijų kaktos yra masyvios, ilgas liemuo, trumpos kojos. Šie galvijai yra pieningi, sveiki, gerai prisitaikę prie vietos gamtinių ir klimatinių sąlygų, pasižymi geromis reprodukcinėmis savybėmis. Šie galvijai turi savitus genetinius bei fenotipinius požymius ir priskiriami pieniniam tipui.		
Saugojimas	<i>In situ</i> : <u>Taip/Ne</u>	<i>Ex situ</i> : <u>Taip/Ne</u>	Kriokonservavimas: <u>Taip/Ne</u>

Veislės pavadinimas: **Lietuvos vietiniai šemieji galvijai**

Rūšies pavadinimas: galvijai

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Lietuvos vietiniai šemieji galvijai		
Kiti veislės pavadinimai	-		
Vieta	Lietuva		
Asociacija	Pabraukti: <u>Įkurta</u> / Neįkurta <u>Įkūrimo metai: 2010</u>		
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Šėmos spalvos galvijai buvo minimi jau XVI a. Nuo 1930 metų pradėta minėti vietinė šėmų galvijų veislė. Tačiau, dėl ilgalaikio stichiško gerinimo įvairių juodmargių bei žalmargių veislių buliais, dėl masiško brokavimo iš didelių ūkių bandų dėl netinkamos spalvos, neatsižvelgiant į produktyvumą, ir dėl daugelio ekonominių veiksnių ši veislė atsidūrė prie išnykimo ribos. Daugiausia šėmų galvijų išliko privačių ūkininkų ūkiuose. Iki mūsų dienų jie išlaikė būdingą spalvą bei ūkines savybes. 1993–1995 m. LSMU Praktinio mokymo ir bandymų centre bei Gyvulininkystės institute (Baisogala) suformuotos šėmų galvijų genofondinės bandos, kuriose gyvuliai veisiami grynuoju veisimu. 1994 m. pradėta šėmų karvių identifikacija ir registracija, vykdoma jų produktyvumo kontrolė bei atrenkami tipingesni šėmi buliai. 2001 m. buvo parengtas LSMU Gyvulininkystės instituto galvijų bandos veisimo planas.		
Populiacijos dydis	Metai: 2024 (12 31) Gyvūnų skaičius: 2119 (VŠ KK - 672, kitose KK - 554)		
Efektvios populiacijos dydis <i>Ne</i>	124/31 (efektyvumo rodiklis atsižvelgiant į visus panaudotus bulius/efektyvumo rodiklis skaičiuojant tik šėmuosius bulius)		
Reprodukcinų gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai	3	
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai	9	
	Veislinės patelės	893	
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	44		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	~ 141	123–136
	Gyvasis svoris (kg)	950–1000	400–550
Laikytojų skaičius	351 (nuo 2021 m. skaičiuojama pagal kilmės knygoje esančių gyvūnų savininkus; anksčiau buvo skaičiuojama pagal kontroliuojamų karvių savininkus).		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Pienas. Vidutiniškai yra primelžiama 5796 kg 4,14% riebumo ir 3,33% baltymingumo pieno (karvių, įrašytų į pagrindinį kilmės knygos skyrių, duomenys).		

Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Galvijai yra gerai prisitaikę prie aplinkos sąlygų, atsparūs ligoms, ramaus būdo, nereiklūs šėrimo ir laikymo sąlygoms, gyvybingi, gera jų pieno kokybė. Šie galvijai yra priskiriami pieniniam tipui, tačiau galima rasti gyvulių, turinčių ir pieniniam – mėsiniam tipui būdingų požymių. Pagal spalvą šėmi galvijai gali būti nuo pilkai melsvos iki peleninės pilkos spalvos, kai kurių gyvulių kojos ir galvos yra baltos.		
Saugojimas	<i>In situ</i> : <u>Taip/Ne</u>	<i>Ex situ</i> : <u>Taip/Ne</u>	Kriokonservavimas: <u>Taip/Ne</u>

Veislės pavadinimas: **Senojo genotipo Lietuvos juodmargiai galvijai**

Rūšies pavadinimas: galvijai

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Senojo genotipo Lietuvos juodmargiai galvijai		
Kiti veislės pavadinimai	-		
Vieta	Lietuva		
Asociacija	Pabraukti: <u>Įkurta</u> / Neįkurta <u>Įkūrimo metai: 1993</u>		
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Ši pieninių galvijų veislė sukurta vietinius galvijus iš pradžių kryžminant su įvairių veislių, vėliau – su Olandijos juodmargiais, ostfryzais bei Švedijos juodmargiais galvijais, dar vėliau mišrūnus vesiant tarpusavyje. Didžiausią įtaką veislei padarė Olandijos juodmargiai, kurių Lietuvoje buvo jau XVI–XVII a. 1901 m. šie galvijai pradėti registruoti į kilmės knygą. Savarankiška veisle Lietuvos juodmargiai pripažinti 1951 m. Tuo metu juodmargiai galvijai buvo dar nepakankamai produktyvūs, liesiapieniai, turėjo daug eksterjero trūkumų. Šiems trūkumams pašalinti 6 – ojo dešimtmečio antroje pusėje vėl įvežta giminingų Olandijos juodmargių. Juos panaudojant intensyvios selekcijos pagrindu buvo suformuotas naujas juodmargių galvijų genotipas. Tačiau juos ir toliau gerinant kitų produktyvių veislių buliais (daugiausia holšteiniais), senasis olandiškas genotipas buvo nustelbtas ir veislė, nors ir išlaikė Lietuvos juodmargių pavadinimą, yra veisiama kaip atvira populiacija. Lietuvoje saugomi tik senojo (olandiškojo) genotipo Lietuvos juodmargiai.		
Populiacijos dydis	Metai: 2024 (12 31)	Gyvūnų skaičius: 1995 (s.g. LJ KK - 743, kitose KK - 955)	
Efektyvios populiacijos dydis <i>Ne</i>	168/43 (efektyvumo rodiklis atsižvelgiant į visus panaudotus bulius/ efektyvumo rodiklis skaičiuojant tik s. g. LJ bulius)		
Reprodukcinų gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai	2	
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai	12	
	Veislinės patelės	1256	
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	57		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	135-145	125-135
	Gyvasis svoris (kg)	800-950	450-550
Laikytojų skaičius	227 (nuo 2021 m. skaičiuojama pagal kilmės knygoje esančių gyvūnų savininkus; anksčiau buvo skaičiuojama pagal kontroliuojamų karvių savininkus).		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Pienas. Vidutiniškai primelžiama 6344 kg 4,41% riebumo ir 3,38% baltymingumo pieno (karvių, įrašytų į pagrindinį kilmės knygos skyrių, duomenys).		

Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Senojo genotipo Lietuvos juodmargiai galvijai yra stiprios konstitucijos, proporcingo, kompaktiško kūno sudėjimo. Dėl trumpų kojų, gilios ir plačios krūtinės, plačios keteros, nugaros, juosmens, ilgo ir plataus užpakalio bei gerai išsivysčiusių raumenų jie dažnai panašesni į pieninius–mėsinius galvijus. Prieauglis pasižymi didele augimo energija ir sparčiu brendimu.		
Saugojimas	<i>In situ</i> : Taip/Ne	<i>Ex situ</i> : Taip/Ne	Kriokonservavimas: <u>Taip/Ne</u>

Veislės pavadinimas: **Senojo genotipo Lietuvos žalieji galvijai**

Rūšies pavadinimas: galvijai

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Senojo genotipo Lietuvos žalieji galvijai		
Kiti veislės pavadinimai	-		
Vieta	Lietuva		
Asociacija	Pabraukti: <u>Įkurta</u> / Neįkurta <u>Įkūrimo metai: 1993</u>		
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Veislė išvesta, vietinius galvijus kryžminant su Danijos žalaisiais, angleriais, švicais, Latvijos dvylaisiais, Švedijos žalmargiais ir simentaliais. Didžiausią įtaką Lietuvos žaluųjų galvijų veislei turėjo Danijos žalieji galvijai. 1924 m. įkurta Lietuvos žaluųjų galvijų draugija, vedamos kilmės knygos. 1941 m., įsteigti pirmieji Lietuvos žaluųjų galvijų veislininkystės ūkiai, pradėtas galvijų bonitavimas ir atkurti kooperatiniai bei valstybiniai kergimo punktai. Veislė patvirtinta 1951 m. Nuo 2001 m. Joniškio r., Skaistgirio ž. ū. bendrovėje, saugoma senojo genotipo Lietuvos žaluųjų galvijų banda. Senojo genotipo Lietuvos žaluųjų galvijais rūpinasi Lietuvos žaluųjų galvijų gerintojų asociacija.		
Populiacijos dydis	Metai: 2024 (12 31) Gyvūnų skaičius: 95 (s.g. LŽ KK - 42, kitose KK - 52)		
Efektyvios populiacijos dydis <i>Ne</i>	28/9 (efektyvumo rodiklis atsižvelgiant į visus panaudotus bulius/ efektyvumo rodiklis skaičiuojant tik s.g. LŽ bulius)		
Reprodukcinų gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai	-	
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai	5	
	Veislinės patelės	52	
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	60		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	130-144	121-133
	Gyvasis svoris (kg)	850-1000	400-550
Laikytojų skaičius	3 (nuo 2021 m. skaičiuojama pagal kilmės knygoje esančių gyvūnų savininkus; anksčiau buvo skaičiuojama pagal kontroliuojamų karvių savininkus).		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Pienas. Vidutinis produktyvumas – 5440 kg, pieno riebumas – 4,19%, baltymingumas – 3,49% (karvių, įrašytų į pagrindinį kilmės knygos skyrių, duomenys).		
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Lietuvos žalieji galvijai yra pieninio tipo. Šių galvijų išskirtiniai požymiai – tvirtesnės galūnės ir konstitucija. Lietuvos žaluųjų veislės galvijai yra įvairaus atspalvio, žalos spalvos.		

Saugojimas	<i>In situ:</i> <u>Taip/Ne</u>	<i>Ex situ:</i> <u>Taip/Ne</u>	Kriokonservavimas: <u>Taip/Ne</u>
------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------------

Veislės pavadinimas: **Lietuvos vietinės kiaulės**

Rūšies pavadinimas: kiaulės

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Lietuvos vietinės kiaulės		
Kiti veislės pavadinimai	Lietuvos vietinės kiaulės su karoliukais		
Vieta	Lietuva		
Asociacija	Pabraukti: <u>Įkurta</u> / Neįkurta <u>Įkūrimo metai: 1997</u>		
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Iki XIX a. Lietuvoje buvo veisiamos beveik vien vietinės kiaulės. Šios kiaulės susiformavo iš trumpaausių ir ilgaausių kiaulių lietuvių etninėse žemėse. Lietuvos vietinių kiaulių veislė, unikali Europoje dėl savo morfologinio požymio – karoliukų po kaklu, XX amžiaus pabaigoje buvo atsidūrusi ties išnykimo riba. Todėl Lietuvos gyvulininkystės institutas ėmėsi iniciatyvos išsaugoti šią biologinės įvairovės atžvilgiu senąją Lietuvos kiaulių veislę ateities kartoms tiek kaip kultūrinį–ūkinį paveldą, tiek kaip genetinę medžiagą selekciijoje ir hibridams gauti.		
Populiacijos dydis	Metai: 2024 (12 31)	Gyvūnų skaičius: 160	
Efektyvios populiacijos dydis <i>Ne</i>	28		
Reprodukinių gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai	10	
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai	-	
	Veislinės patelės	77	
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	100		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	89	78
	Gyvasis svoris (kg)	278	216
Laikytojų skaičius	1		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Mėsa		
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Lietuvos vietinės kiaulės yra ramios, įvairių spalvų (baltos, rusvos, juodos), nors dažniausiai deglos, nereiklios šėrimo ir laikymo sąlygoms, nejautrios saulės spinduliams, todėl gali būti ganomos. Jų ausys gali būti tiek stačios, tiek ir nulėpusios. Lietuvos vietinės kiaulės pasižymi didele požymių įvairove, todėl būtų nesunku daryti atranką. Lietuvos vietinės kiaulės dėl tvirto kūno sudėjimo, atsparumo bei vislumo gali būti naudojamos kaip motininė kiaulių veislė įvairiuose kryžminimo variantuose. Vietinės kiaules kryžminant su kitomis veislėmis, gauti mišrūnai labai sparčiai auga, o jų skerdenos žymiai liesesnės.		
Saugojimas	<i>In situ:</i> <u>Taip/Ne</u>	<i>Ex situ:</i> <u>Taip/Ne</u>	Kriokonservavimas: <u>Taip/Ne</u>

Veislės pavadinimas: **Senojo genotipo Lietuvos baltosios kiaulės**

Rūšies pavadinimas: kiaulės

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Senojo genotipo Lietuvos baltosios kiaulės
---------------------------------------	--

Kiti veislės pavadinimai	-		
Vieta	Lietuva		
Asociacija	Pabraukti: <u>Įkurta</u> / Neįkurta <u>Įkūrimo metai: 1997</u>		
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Po pirmojo pasaulinio karo prasidėjęs Lietuvos vietinių kiaulių gerinimas su didžiųjų ir vidutinių baltųjų, edelšveinų, berkšyrų ir vietinėmis danų kiaulėmis kartu buvo ir Lietuvos baltųjų kiaulių veislės formavimosi pradžia, nors veislė pripažinta daug vėliau, – 1967 metais. Po antrojo pasaulinio karo toliau vykdant išlikusių kiaulių atranką, suformavus veislės genealoginę struktūrą ir veislines bandas, buvo galutinai suformuota bekoninio tipo Lietuvos baltųjų kiaulių veislė, kuri pramoninio kryžminimo deriniuose naudotina kaip motininė veislė. Dar aštuntojo dešimtmečio pabaigoje dvi iš penkių veislės grupių–populiacijų buvo gerinamos Švedijos jorkšyrais bei vokiečių landrasais. Didėjant vien liesos kiaulienos paklausai 2003 m. Lietuvos baltąsias pradėta gerinti importuotų didžiųjų baltųjų veislės kuiliais. Anksčiau turėti tipai buvo sujungti į bendrą pagerintą tipą, veisiamą atviros populiacijos principu. Siekiant išsaugoti Lietuvos baltąsias kiaules kaip originalią veislę ir jos genetinius išteklius palaikant minimalią uždara populiaciją, saugomas Lietuvos baltųjų kiaulių senasis genotipas, todėl yra dvi atskiros Lietuvos baltųjų kiaulių populiacijos: atvira, gerinama naudojant didžiuosius baltuosius kuilius, ir uždara, sauganti Lietuvos baltųjų, kaip originalios veislės, genetinius išteklius.		
Populiacijos dydis	Metai: 2024 (12 31)		Gyvūnų skaičius: 199+90
Efektyvios populiacijos dydis <i>Ne</i>	31		
Reprodukcinų gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai	12	
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai	-	
	Veislinės patelės	100	
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	100		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	92	80
	Gyvasis svoris (kg)	299	211
Laikytojų skaičius	5 (4 iš jų veislinio darbo nevykdo)		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Mėsa		
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Šios kiaulės neturi išskirtinių išskirtinių išorinių požymių. Tačiau ši veislė yra gerai prisitaikiusi prie lietuviškų auginimo sąlygų. Lietuvos baltosios kiaulės yra bekoninio tipo, baltos spalvos, be ypatingų išskirtinių morfologinių požymių. Jų skerdenuose pakankamai gerai subalansuotas raumenų – lašinių santykis. Mėsa puikios kokybės.		
Saugojimas	<i>In situ:</i> <u>Taip/Ne</u>	<i>Ex situ:</i> <u>Taip/Ne</u>	Kriokonservavimas: <u>Taip/Ne</u>

Veislės pavadinimas: **žemaitukai**

Rūšies pavadinimas: **arkliai**

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Žemaitukai
Kiti veislės pavadinimai	-

Vieta	Lietuva		
Asociacija	Pabraukti: <u>Įkurta</u> / Neįkurta		Įkūrimo metai: 1997
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Žemaitukai – viena seniausių arklių veislių Europoje, žinoma jau nuo VI–VII a. Spėjama, kad žemaitukai yra kilę iš rytų stepių tarpanų, į Lietuvos teritoriją patekusių kartu su indoeuropiečiais maždaug prieš 5 tūkstančius metų, ir formavosi kartu su lietuvių tauta. Iki XIX a. žemaitukai buvo vienintelė Lietuvos arklių veislė, garsi visame pasaulyje. Ypač žemaitukus išgarsino XIII–XIV a. lietuvių kovos su kryžiuočiais. Nuo XIX a. pradžios žemaitukai pradėti naudoti darbui žemės ūkyje, transportui, eksportui. XIX–XXI a. laikotarpiu žemaitukų veislė net keturis kartus buvo atsidūrusi ties išnykimo riba. Dabar ši veislė pripažinta saugotina tarptautiniu mastu.		
Populiacijos dydis	Metai: 2024 (12 31)		Gyvūnų skaičius: 1114
Efektyvios populiacijos dydis <i>Ne</i>	125		
Reprodukcinį gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai	46	
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai	-	
	Veislinės patelės	450	
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	100		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	133-141	131-139
	Gyvasis svoris (kg)	380-420	350-400
Laikytojų skaičius	365		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Arklių pardavimas		
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Žemaitukai yra universalūs poni klasės žirgai, naudojami darbui, važiavimui, turizmui, vaikų laisvalaikiui, hipoterapijai, sportui. Jie pasižymi gyvu temperamentu, veržlumu, neišsenkančia energija, ištverme, atsparumu, nereiklumu ir protingu, linksmu, maloniu charakteriu. Vyrauja bėra, juoda, juodbėra ir tamsiai sarta spalvos. Žemaitukų veislė davė pradžią trakėnų ir Lietuvos sunkiųjų arklių veislėms bei stambiajam žemaitukui.		
Saugojimas	<i>In situ</i> : <u>Taip</u> /Ne	<i>Ex situ</i> : <u>Taip</u> /Ne	Kriokonservavimas: <u>Taip</u> /Ne

Veislės pavadinimas: **stambieji žemaitukai**

Rūšies pavadinimas: arkliai

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Stambieji žemaitukai
Kiti veislės pavadinimai	-
Vieta	Lietuva
Asociacija	Pabraukti: <u>Įkurta</u> / Neįkurta Įkūrimo metai: 1997
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Stambieji žemaitukai – Lietuvos vietinių arklių veislinė grupė. Išvesta XIX a. pabaigoje, šiaurės rytų Lietuvos dalyje žemaitukus kryžminant su ristūnų (daugiausia Orlovo veislės) eržilais, o pietryčių Lietuvoje žemaitukai kryžminti su šiaurės švedų (gudbranzdalių tipo) eržilais arba šių veislių eržilais mišrūnais. Taip kryžminant, o vėliau – veisiant savyje, buvo sukurti stambesni ir

	pajėgesni vietiniai arkliai, kurie nuo 1941 metų kartu su senojo tipo žemaitukais vadinami vietiniais arkliais, kurie 1949 m. gavo bendrą žemaičių veislės pavadinimą, išskiriant senąjį ir sustambintą tipus. Nuo 1985 m. jie vadinami ne žemaičių veislės arkliais, o stambiaisiais žemaitukais. Į kilmės knygas įrašomi nuo 1948 m. Šiuo metu populiacija pripažinta saugotina tarptautiniu mastu.		
Populiacijos dydis	Metai: 2024 (12 31)		Gyvūnų skaičius: 717
Efektyvios populiacijos dydis <i>Ne</i>	81 (efektyvumo rodiklis atsižvelgiant į panaudotus grynaveislius st. žem. eržilus ir kumeles) 85 (efektyvumo rodiklis atsižvelgiant į visus panaudotus eržilus ir kumeles)		
Reprodukinių gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai	26 st. žem. + 1 import. Šiaurės švedų eržilas	
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai	-	
	Veislinės patelės	349	
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	92 (LSAVAA - 88 proc., LSAVIA – 100 proc.)		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	148-156	145-153
	Gyvasis svoris (kg)	560	500
Laikytojų skaičius	180		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Arklių pardavimas		
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Stambieji žemaitukai yra darbiniai – važiuojamojo tipo arkliai, naudojami kaimo turizmui, kinkiniams ir t.t. Spalvos įvairuoja nuo gelsvos, bulanos su tamsia juosta nugaroje, iki tamsiai bėros, juodos.		
Saugojimas	<i>In situ</i> : <u>Taip/Ne</u>	<i>Ex situ</i> : <u>Taip/Ne</u>	Kriokonservavimas: <u>Taip/Ne</u>

Veislės pavadinimas: **Lietuvos sunkieji arkliai**

Rūšies pavadinimas: arkliai

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Lietuvos sunkieji arkliai
Kiti veislės pavadinimai	-
Vieta	Lietuva, Baltarusija
Asociacija	Pabraukti: <u>Įkurta</u> / <u>Neįkurta</u> Įkūrimo metai: 1997
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Arklių veislė pradėta kurti XIX a. pabaigoje. Veislės kūrimu 1894 m. užsiėmė “Darbui ir važiuoti arklių veisimo draugija”, kuri padidino brabansonų, peršeronų, ardėnų ir kitų sunkiųjų veislių eržilų įvežimą. Su šiais eržilais buvo kryžminamos vietinės kumelės. 1925 m. iš Švedijos atgabenti ardėnai, kurie ir turėjo didžiausios įtakos veislei susiformuoti. Dėl vertingų veislinių savybių ir geros aklimatizacijos Lietuvos sunkieji arkliai buvo naudojami kaip kitų veislių gerintojai įvairiuose Rusijos Federacijos srityse, Ukrainoje, Baltarusijoje, Kazachijoje. Pirmoji Lietuvos sunkiųjų arklių kilmės knyga išleista 1948 m. Veislė patvirtinta 1963 m.
Populiacijos dydis	Metai: 2024 (12 31) Gyvūnų skaičius: 2585

Efektyvios populiacijos dydis <i>Ne</i>	333 (atsižvelgiant į panaudotus Lietuvoje išveistus LS eržilus) 340 (atsižvelgiant į visus panaudotus eržilus)		
Reprodukinių gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai		102 L.s. + 1 importuotas L.s. + 1 šved. Ard.
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai		-
	Veislinės patelės		1179
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	98 (LSAVAA - 96 proc., LSAVIA – 100 proc.)		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	157-166	155-162
	Gyvasis svoris (kg)	700	645
Laikytojų skaičius	541		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Arklių pardavimas		
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Lietuvos sunkieji arkliai yra ištvermingi, turi gerai išvystytus raumenis, yra tvirtos konstitucijos, judrūs, gero charakterio, vislūs ir ilgaamžiai. Lietuvos sunkiųjų arklių spalvos įvairuoja nuo šviesiai sartos iki juodos. Stambieji žemaitukai yra darbiniai – važiuojamojo tipo arkliai, naudojami kaimo turizmui, kinkiniams ir t.t.		
Saugojimas	<i>In situ:</i> <u>Taip/Ne</u>	<i>Ex situ:</i> <u>Taip/Ne</u>	Kriokonservavimas: <u>Taip/Ne</u>

Veislės pavadinimas: **trakėnai**

Rūšies pavadinimas: **arkliai**

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Trakėnai		
Kiti veislės pavadinimai	-		
Vieta	Lietuva		
Asociacija	Pabraukti: <u>Įkurta</u> / <u>Neįkurta</u> <u>Įkūrimo metai:1992</u>		
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Trakėnai – jojamųjų arklių veislė, išvesta XVIII a. Trakėnuose (dabar – Jasnaja Poliana, Kaliningrado sr.). Šių jojamųjų arklių veisimas pradėtas 1731 m., kai karaliaus Fridricho Vilhelmo I paliepinu buvo įsteigtas Trakėnų karališkasis žirgynas. 1733 m. žirgyne jau buvo 1200 arklių, tarp kurių – 513 kumelių. Dalis jų buvo iš Tauragės apylinkės dvarų. Spėjama, kad kai kurios kumelės galėjo būti žemaitukų veislės. Kilmės knyga pradėta vesti 1878 metais, įtraukiant arabų ir grynakraujų veislių žirgus, naudojamus trakėnų veislės gerinimui. 1932 m. buvo įsakyta surinkti veislinius arklius iš visų Prūsijos valstybinių žirgynų. Po antrojo pasaulinio karo dalis žirgų nukeliavo į Vokietiją, kiti – su visa apskaita ir kilmės knygomis – atsidūrė Sovietų Sąjungoje – Rostovo srities Kirovo žirgyne. Trakėnų asociacija įkurta 1947 metais Vokietijoje, jos tikslas buvo atgavinti šią veislę. Trakėnai į Lietuvą sugrįžo tik 1961 m. Šiuo metu trakėnai veisiami UAB Lietuvos žirgyne bei privačiose veislinėse bandose.		
Populiacijos dydis	Metai: 2024 (12 31)		Gyvūnų skaičius: 915
Efektyvios populiacijos dydis <i>Ne</i>	55 (atsižvelgiant į panaudotus Lietuvoje išveistus trak. eržilus) 62 (atsižvelgiant į visus panaudotus eržilus)		
Reprodukinių gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai		17 trak. + 1 grynakr. Joj.

	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai		1 (import.)
	Veislinės patelės		401
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	91 (86 - išskiriant 1 XX ir 1 imp. Trak. sperma)		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	163-171	160-167
	Gyvasis svoris (kg)		
Laikytojų skaičius	308		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Arklių pardavimas		
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Dažniausia būna juodbėri, bėri, sarti. Trakėnai tinka visoms klasikinėms žirginio sporto šakoms: konkūrams, trikovei, dailiajam jojimui ir važiavimui kinkiniais.		
Saugojimas	<i>In situ:</i> <u>Taip/Ne</u>	<i>Ex situ:</i> <u>Taip/Ne</u>	Kriokonservavimas: <u>Taip/Ne</u>

Veislės pavadinimas: **Lietuvos vietinės šiuurkščiavilnės avys**

Rūšies pavadinimas: Avys

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Lietuvos vietinės šiuurkščiavilnės avys		
Kiti veislės pavadinimai			
Vieta	Lietuva		
Asociacija	Pabraukti: <u>Įkurta / Neįkurta</u>		Įkūrimo metai: 1994
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Lietuvos vietinės šiuurkščiavilnės avys Lietuvoje buvo auginamos iki XX a. pradžios. Jos buvo kelių tipų – Pomeranijos, lenkiškosios ilgaliesauodegės ir šiaurės trumpauodegės. Mišrinant skirtumai tarp minėtų avių tipų ilgainiui mažėjo, ir daugeliu atvejų buvo gaunamos avys su tarpiniais požymiais. Nuo 1995 m. LSMU Gyvulininkystės institute pradėta formuoti jau beveik išnykusių vietinių avių banda ir čia saugomas apie 100 avių genofondas.		
Populiacijos dydis	Metai: 2024 (12 31)		Gyvūnų skaičius: 656
Efektyvios populiacijos dydis <i>Ne</i>	74		
Reprodukcinų gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai	22	
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai	-	
	Veislinės patelės	435	
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	100		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)		
	Gyvasis svoris (kg)	50–70 kg.	30-40 kg.
Laikytojų skaičius	42 (nuo 2021 m. skaičiuojama pagal kilmės knygoje esančių gyvūnų savininkus; anksčiau buvo skaičiuojama pagal asociacijos narius, kurie laikė avis)		

Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Pagal produktyvumą - tai mėsos ir vilnos tipo, mažai mėsingos bei riebalų nekaupiančios avys. 2–3 kg 20–30 cm ilgio vilnos. Skerdenos išeiğa – 41%.		
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Joms būdinga nesezoninė ruja, smulkus sudėjimas, raguotumas, įvairiaspalvė vilna, didelis vislumas, nereiklumas laikymo sąlygoms, šėrimui ir atsparumas ligoms.		
Saugojimas	<i>In situ</i> : Taip	<i>Ex situ</i> : Taip	Kriokonservavimas: Taip

Veislės pavadinimas: **Lietuvos juodgalvės avys**

Rūšies pavadinimas: Avys

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Lietuvos juodgalvės avys		
Kiti veislės pavadinimai			
Vieta	Lietuva		
Asociacija	Pabraukti: Įkurta Įkūrimo metai: 1994		
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Šios veislės avys išvestos XX a. viduryje, mišrinant Lietuvos vietines šiurkščiavilnes avis su vilniniais Anglijos šropšyrais ir mėsiniais Vokietijos juodgalviais aviniais. Oficialiai veislė patvirtinta 1961 m. Lietuvos juodgalvės buvo gerintos ir su Oksfordauno bei Sufolko veislių aviniais (1958–1968 m.), atliekant griežtą gyvulių atranką bei porų parinkimą.		
Populiacijos dydis	Metai: 2024 (12 31)		Gyvūnų skaičius: 7979
Efektyvios populiacijos dydis <i>Ne</i>	312		
Reprodukinių gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai	81	
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai	-	
	Veislinės patelės	5730	
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	100		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	~70 cm	~64 cm
	Gyvasis svoris (kg)	80–100 kg	50–70 kg
Laikytojų skaičius	220 (nuo 2021 m. skaičiuojama pagal kilmės knygoje esančių gyvūnų savininkus; anksčiau buvo skaičiuojama pagal asociacijos narius, kurie laikė avis)		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Prikerpama 3–5 kg 8–10 cm ilgio ir 28–33 mikronų storio baltos vilnos. Skerdenos išeiğa 45–48%.		
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Avių kūnas mėsingas, skeletas tvirtas, tolygiai apaugęs balta vilna. Avinai ir avys beragiai. Greitai auga ir bręsta.		
Saugojimas	<i>In situ</i> : Taip	<i>Ex situ</i> : Ne	Kriokonservavimas: Ne

Veislės pavadinimas: **Lietuvos vietinės ožkos**

Rūšies pavadinimas: Ožkos

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Lietuvos vietinės ožkos		
Kiti veislės pavadinimai	Lietuvos vietinės pieninės ožkos		
Vieta	Lietuva		
Asociacija	Pabraukti: Neįkurta		Įkūrimo metai:
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Lietuvos vietinės ožkos Lietuvoje auginamos nuo seno. Jų protėviu galėjo būti ir Sibiro kalnų ožys, o vėliau – Rusijos pieninės ožkos, paplitusios iš Sankt Peterburgo, Maskvos, Ivanovo, Jaroslavlio ir kitų sričių. LSMU Gyvulininkystės institutas 2016 m. pradėjo tipingų ožkų paieško ekspedicijas. 2021 m. formuojamame selekciniam LSMU GI branduolyje buvo veisiami 5 tipingi ožiai ir 12 ožkų.		
Populiacijos dydis	Metai: 2024	Gyvūnų skaičius: iki 2023 12 31 Lietuvos pieninių ožkų augintojų asociacija į Ožkų veislininkystės posistemio kilmės knygas buvo įrašiusi 54 gyvas Lietuvos vietinių veislės ožkas	
Efektyvios populiacijos dydis <i>Ne</i>	-		
Reprodukcinų gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai	-	
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai	-	
	Veislinės patelės	-	
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	-		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	~70 cm.	~64 cm.
	Gyvasis svoris (kg)	35–45 kg	30–40 kg
Laikytojų skaičius	3 (2023)		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	1–3 l. 4,5-5 % riebumo pieno per dieną. Laktacija trunka 7-10 mėnesių.		
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Jų kūnas apaugęs ilgais (juodais, baltais, pilkais, rusvais ar margais) šiurkščiais plaukais, dažnai turi „karoliukus“, didesnius ar mažesnius ragus. Nereiklios ir atsparios, gerai prisitaiko prie laikymo sąlygų.		
Saugojimas	<i>In situ:</i> <i>Pradėtas</i>	<i>Ex situ:</i> Ne	Kriokonservavimas: Ne

Veislės pavadinimas: **Lietuvos vištinės žąsys**

Rūšies pavadinimas: Žąsys

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Lietuvos vištinės žąsys		
Kiti veislės pavadinimai			
Vieta	Lietuva		
Asociacija	Pabraukti: Įkurta Neįkurta		Įkūrimo metai: 2010
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Vištinės žąsys susiformavo senąsias vietines žąsys kryžminant su Rytprūsių naminėmis, Emdeno ir iš dalies su Pomeranijos veislių žąsėmis pirmoje XX amžiaus pusėje. Po II pasaulinio karo Lietuvoje, nykstant žąsininkystei, išnyko ir lietuviškos žąsų veislės.		

	Lietuvos vištinės žąsys, kaip perspektyvus genofondas, buvo išlikusios tik užsienio šalių žąsų veislių kolekcijose, iš kurių 1995 m. nupirkus kiaušinių ir juos pervežus į Lietuvą, buvo atkurta Lietuvos vištinių žąsų populiacija.		
Populiacijos dydis	Metai: 2024 (12 31)	Gyvūnų skaičius: 1624 (KK)	
Efektivos populiacijos dydis <i>Ne</i>	-		
Reprodukcinų gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai	584	
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai	-	
	Veislinės patelės	906	
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	100		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	~35 cm	~30 cm
	Gyvasis svoris (kg)	~5,2 kg	~4,6 kg.
Laikytojų skaičius	34 (KK knygoje esančių gyvūnų)		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Perėjimo metu žąsys padeda 20–30 kiaušinių, kurių vidutinis svoris 145–170 g. Kiaušinių dėjimo laikotarpis – 308–315 dienų. Skerdienos išeiga ~70 %.		
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Vištinės žąsys palyginti stambios, vidutinio dydžio galvomis, oranžinės spalvos snapais, ilgais kaklais. Liemuo trumpas, krūtinė plati, kojos aukštos. Vištinės žąsys yra baltos, universalaus produktyvumo tipo.		
Saugojimas	<i>In situ:</i> Taip	<i>Ex situ:</i> Ne	Kriokonservavimas: Ne

Veislės pavadinimas: **Lietuvos vietinės bitės**

Rūšies pavadinimas: Bitės

Pirminis vietinės veislės pavadinimas	Lietuvos vietinės bitės
Kiti veislės pavadinimai	
Vieta	Lietuva
Asociacija	Pabraukti: Įkurta Neįkurta Įkūrimo metai:
Kilmės ir kūrimo aprašymas	Po paskutinio ledynmečio, atšylant klimatui, palaipsniui vietinės bitės (<i>Apis mellifera</i> , <i>mellifera</i>) iš Pirėnų pusiasalio miškų, Vakariniu Europos pakraščiu, paplito tolyn į šiaurę ir šiaurės - rytus, jūrinio klimato zonoje, iki Uralo kalnų. Jos tūkstančius metų gyveno miškingose vietovėse ir prisitaikė gyventi prie jūrinio klimato sąlygų. Taip per tūkstančius metų susidarė vietinė bičių populiacija. Tik praeito šimtmečio pradžioje dauguma šeimų buvo perkeltos iš drievų į rėminius avilius. Gamtos tyrimų centro mokslininkų komanda, 2017–2019 m. tyrinėjusi Lietuvos medunešių bičių genofondą, aplankė 25 Lietuvos rajonus, surinko bičių mėginius iš beveik 500 bičių šeimų, atliko jų genetinius tyrimus. Mokslininkai konstatavo, kad vietinių tamsiųjų medunešių bičių vis dar esama kai kuriose Lietuvos vietovėse. Daugiausia šių bičių yra išlikę Karšuvos girioje – buvusio vietinių bičių draustinio teritorijoje, taip pat Dainavos ir Labanoro giriose.
Populiacijos dydis	Metai: 2024 Gyvūnų skaičius: -

Efektyvios populiacijos dydis N_e	-		
Reprodukinių gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai	-	
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai	-	
	Veislinės patelės	-	
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.	-		
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)	-	-
	Gyvasis svoris (kg)	-	-
Laikytojų skaičius	2016 m. pradėtas inventorizavimas.		
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas	Medus, pikis.		
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)	Vietinių bičių kūnas stambus ir tamsus. Straublelių ilgis – 5,9-6,3 mm. Bitės piktos. Pajėgiausios yra didžiojo medunešio metu. Gerai išnaudoja mažus ir vidutinius medunešius. Gausiai pikiuoja, todėl yra galimybė iš jų surikti daugiau pikio nei iš kitų bičių rasių šeimų. Jos gamina daugiausiai bičių pienelio. Atsparios žiemos šalčiams. Koriai dengiami baltai.		
Saugojimas	<i>In situ</i> : Ne	<i>Ex situ</i> : Ne	Kriokonservavimas: Ne